

BIZTONSÁGPOLITIKA

A TERRORIZMUS – MA

Sándor András¹

A világ 2001. szeptember 11-e, kedd reggel 08⁴⁵-óta más időmérővel méri a valóság és az álm viszonyát.

Az Egyesült Államokban Manhattan és a Pentagon ellen végrehajtott barbár terrortámadás, annak kivitelezése, és ezzel együtt más helyszíneken is okozott veszteségek átalakították a terrorizmusról eddig megfestett képet.

Már nemcsak tőlünk távol, és a televízióadásokban figyelhetjük és sajnálhatjuk az áldozatokat, hanem mi is – valamennyien – potenciális áldozatait lehetünk hasonló cselekményeknek.

A terroristák ma már nem fekete kendővel eltakart arcú, AK- gépkarabélyokkal, géppisztolyokkal (UZI) felszerelt „*forradalmárok*”, akik a hit és haza oltárán képesek feláldozni magukat.

Az új évezred, új terrorizmusa egy rafinált bűnözői kör, amely jelentős politikai támogatással, gazdasági háttérrel, befolyással bír, köztük, – a hadiipari komplexumban is – akik az előbb karikírozott terroristák mögött, „*fehér-galléros bűnözőként*” igazi szürke eminenciások, irányítói, mozgatói a világbéke szétzúzásának, a kiszámíthatatlanság és félelem megteremtésének, s mindebből a magas profit kitermelésének.

A terrorista tudja: a terrorizmus, mint fenyegetés, felfokozza az egyén és társadalom életösztönét és mindent képes arra fordítani, hogy megóvja magát a várható csapásoktól. Mindent, tehát erkölcsi és anyagi értelemben is.

Mire jó „ez a terrorizmus”? Népek, népcsoportok, vallási fanatikusok nyakába varrni a végrehajtott terrortámadásokat. Lehetőleg a børszínre, a szemek állására irányítani a figyelmet, tehát külső jegyek alapján is

¹ Dr. Sándor András ezredes, PhD. HM Gazdasági Tervező Hivatal, VTR, osztályvezető-helyettes.

könnyen megbélyegezhetővé tenni azokat, akik „*potenciális terroristák*” lehetnek!?

Nem véletlen, hogy változott a terrorizmus stratégiája

Most nem stratégiai objektumok, információs infrastruktúra, katonai bázisok, lőszerraktárak és objektumok ellen indítanak támadást, hanem szimbólumok ellen, s ezt nemcsak az USA-ra értik, hanem mindazon államokra is, akik véttelenül – vagy valóban támadják az eszmei-, vallási-, gazdasági-, politikai törekvéseiket, hegemóniájukat.

Ne felejtsük el, hogy ma már sem a terrorista, sem maga a terrorizmus nem hazátlan. Ebben van a veszély is, mert egy népet, egy államot, egy vallást kikiáltani fanatikusnak és terroristának még veszélyesebb, mint sötétben bujkáló, álarcos, géppisztolyos, robbanószerral fenyegetőző csoportokat keresni.

A terrorizmus támogatásának országokhoz való kötése igen veszélyes és kétélű fegyver.

Egyik oldalon mérlegelni kell, valóban állami szinten támogatja-e a terrorizmust, és ez kézzel foghatóan bebizonyítható, vagy csak a jelenlegi államformája, területi elhelyezkedésére, és nyersanyag lelőhelyei teszik „*vonzóvá*” nyílt megbélyegzését, illetve ellene való katonai fellépést.

Közben, a **másik oldalon** mérlegelni kell, hogy az előbbiekhöz hasonló optikával vizsgálva nincsen-e olyan állam, amelynek katonai segítyek biztosításával – az adományozó tudtán kívül – van esélye terrorista csoportokat felkészíteni, illetve pénzelni.

Furcsa analógia látható a jelszavakban is. Évszázaddal ezelőtt, a „*Halott indián a jó indián!*,” fél évszázada a „*Halott partizán a jó partizán!*,” és ma az új szlogen „*A halott terrorista a jó terrorista!*”.

Minden magyarázat kérdése

A Boeing –ek vezetését átvevő terroristák lehet, hogy valaha az afgán hegyekben látták meg a napvilágot és már kisgyermekként le akartak számolni a szomszéd hadúr falujában lakókkal. De ezt a gyereket tanították, több ezren közülük szétszóródtak a világban. Egyetemet végeztek, orvosok, mérnökök is lettek. *Vajon az adott államokban állampolgárok, menekültek, vagy „alvó ügynökei a terrorizmusnak“?*

Nehéz igazságot keresni. Addig, amíg a világ két ideológiai félre szakadva tett erőfeszítéseket a másik fél hatalmának csökkentésére, politikai és gazdasági ellehetetlenítésére, ügynökök és szabadságharcosok pénzelésére, alig hagyta el a szánkat a „**terrorista**” megbélyegző szó, s ha igen a potenciális politikai ellenfél volt az, aki felelős volt a terrorizmusért.

Ez az időszak volt a megalapozója a jelenlegi terrorizmusnak. Talán nem kell csodálkoznunk, hogy a helyzet változásával akár korábbi megbízóikat is céltáblának használhatják azok az ideológiai, szellemi-, vallási fanatizmuson nevelkedett,– felnevelt fegyveres csoportok, akik évtizedeken keresztül kaptak támogatást vagy lelki megerősítést a másik potenciális politikai ellenfél elleni harchoz.

Nem megnyugtató a világ vezető országainak, hatalmainak helyzete, s velük együtt a kisebb hatalmakban halmozottan nőnek a félelmek.

A terrorizmus célját tekintve nem ösztönszerűen cselekszik! Sajnálatos módon tevékenysége világméretben szervezett, és jól vezetett. Konspiratív, szinte függetlennek tűnő, információs hálózattal rendelkező szervezet és vezérkar dolgozza ki gaztetteit.

A terrorizmus – mint szóvári alak – nem országot, népet, nemzetet, vallást takar, hanem cselekvési formát, amellyel stratégiai célokat fognak elérni, s amelynek elérése nem retenti el a végrehajtókat sem az eszköztől, sem a következményektől.

Az Egyesült Államok történelmében **Washington**t, a fővárost utoljára 1812-ben a polgárháború idején érte támadás. A szeptember 11-i terrorista támadás a lakosság megdöbbenését értékelve vetekednek az 1941-es **Pearl Harbor-i** japán légitámadással, mert a 2819 emberélet és a 95 milliárd dolláros anyagi kár a saját területén, saját városában érte az Egyesült Államokat és nem a tengerentúlon, nem háborús helyzetben.

Ez a szeptember 11-e nem csak az amerikai nemzetben váltott ki sokkot, hanem a világ valamennyi haladó gondolkodású állampolgárában is.

Talán mostanra értette meg a haladó világ, hogy hasonló támadás bekövetkeztekor hogyan kell működtetni az államgépezetet, az állami propagandát, milyen ideológiai célokkal kell felrázni a patriotizmust, egységessé tenni a nemzetet, és gyorsan kijelölni a célt, amelyet a véltető támadó, az ellenség személye testesít meg.

Ezeket a feladatokat használta a Bush-adminisztráció, de ezeket használják a diktatórikus államok vezetői is, csupán ellenkező előjellel!

Az amerikai nemzetet ért támadás után nem kellett megmagyarázni a szenátusban, hogy miért kell a katonai költségvetést 350 milliárd dollárra emelni 2003-ban, az előző évi 300 milliárddal szemben.

Nem keltett megütközést, olyan állami programok beindítása, mint „*az USA állampolgárai figyeljék egymást*”, amely lehetőséget teremtett kidolgozni egy új rendszert, amelynek elnevezése „*a terrorizmus megelőzésének információs rendszere*”.

Sajnos, az Egyesült Államoknak úgy kellett minderre rájönnie, hogy halottai és anyagi veszteségei követelték meg tőle. Korántsem rugalmas államapparátusa, a belső automatizmusa váltotta ki a gyors cselekvést és a válaszhoz szükséges feladatok megtervezését.

Az amerikaiak létrehoztak egy fenyegetettségnek megfelelő védelmi állapotot. A társadalom képes volt felismerni, hogy életfeltételeik, létük megóvásának kérdése áttekinteni azokat az elveket, amelyekkel „*bezárható a rossz*”, felderíthető és megelőzhető a várható terroristatámadás, illetve csökkenhetőek negatív hatásai.

Amire sohasem számítottak a valóságban, az úgynevezett „*ellenség*” megjelent és tevékenykedett az Egyesült Államokban, s éppen azért az elmúlt években igen gyorsan ment végbe minden, mondhatjuk széleskörű „*védelmi*” tevékenységre való felkészülés.

Az igazságügyi és rendvédelmi szervek részéről irányított totális ellenőrzés-megelőzés rendszabályainak bevezetése, az államhatalom részéről kimutatható pszichológiai nyomásgyakorlás azt a célt szolgálják, hogy megóvják az ország függetlenségét, az emberi szabadságjogokat, az állampolgárok életét és anyagi javait – mindösszesen az amerikai jóléti államot.

Az állam azonban gondoskodásával nem ilyen egyértelműen veszi kegyeiben azokat az állampolgárait, vagy törvényesen ott tartózkodó menekültjeit - akik arab nemzeti közösségekből érkeztek, és jelenleg az államokban élnek.

Már szeptember 11-e első órái után olyan tömeghisztéria bontakozott ki az arab-vagy annak látszó faji közösségek ellen, hogy állami szinten kellett a Bush-adminisztrációnak „*hivatalos hangvétellel*” beszüntetni ezt a veszélyes belpolitikai helyzetet is magában hordozó problémát.

Érdekes az amerikai pénzvilág megnyilvánulása is, amely a katasztrofális támadás utáni néhány napos kiútkeresés után egyhangúlag támogatta „*életével-vérével és pénzével*” a „*terrorizmus elleni harcot*”.

Ez azért is érdekes, mert korábban azt figyelhettük meg, hogy a tőke lépésről-lépésre óvatosan követi a megelőző védelmi rendszabályok, illetve cselekmények támogatását, míg most fő stratégiaként tűzte azonnal zászlajára „*az Amerika-ellen irányuló terrorcselekmények azonnali megakadályozását*”, s most már nem „*tűzzel és vassal*” hanem jelentős erőforrások és költségek ráfordításával.

A gondolatok, tettek és végeredményben az erő reformjának ilyen méretű átalakulása – irányváltása „*forradalminak*” nevezhető, követésre méltó, csupán a különböző államoknak ezeket át kell értelmezni mélységükben és területük nagyságát, méreteit tekintve.

Különösen igaz, az általam meghozott következtetés, ha figyelembe vesszük azt a tíz pontos orientációs irányt, feladatot, amelyet fentiek érdekében foganatosítottak:

1. *Megvédeni (oltalmazni)* az Egyesült Államokat a terroristatámadások ellen;
2. *Védekezni* a külföldi államok felől érkező résztevékenységek, ügynöki tevékenységek ellen;
3. *Védekezni* az elektronikus információs rendszereken történő betörés ellen, különösen az államok számára fontos, magas technológiai színvonalat és rendszereket magában foglaló szféra területén;
4. *Az FBI tradicionális szféráit megerősíteni:* harc a korrupció ellen, a transznacionális és nemzeti maffia ellen, szigorú és következetes szolgálati tevékenység az emberi, állampolgári jogok védelmére, megsértésének megelőzésére;
5. *Az FBI szervezeti állapotában történő változtatásokkal:* megerősíteni annak analitikus potenciálját, létrehozni felderítő osztályokat a CIA káderek bevonásával.
6. *Az FBI közelebbi feladataként határozták meg:* létrehozni egy „*feladatkidolgozó és modellező csoportot*”, mobil alegységekkel, harci csoportokkal, amelyek képesek bármilyen időben és bárhol a terrorizmus elleni harc felvételére;

7. A fenti feladatokból adódóan *koordinálni* a tevékenységet az Egyesült Államok által fogantatosított rendszabályok és a nemzetközi intézkedések és jogok figyelembevételével;
8. Ennek érdekében *kinyilatkoztatják*, hogy az FBI, CIA és egy sor meg nem nevezett felderítő szerv megkapta az új teljes körű és rendkívüli felhatalmazást és cselekvési szabadságot a terroristák elleni tevékenységekre;
9. Ezek az önálló cselekvési jogok *felhatalmazzák* a felderítő szervezeteket, hogy akár Washington külön beleegyezése nélkül is, folytassák a „*terrorizmus*” üldözését, végrehajthatják telefonlehallgatásukat és ellenőrizhetik az elektronikus levelezést, függően attól, hogy mely módszer a kedvezőbb a terrorista cselekmények még előkészületi szakaszban történő felderítésére;
10. A CIA még szélesebb lehetőségeket kapott az *ellentevékenységre* azáltal, hogy létrehoz egy új szuperstruktúrát – a **nemzeti biztonsági minisztériumot**. Ez a minisztérium a CIA és FBI erőinek összpontosításával képes megválaszolni az új kihívásokra, speciális szolgálati erőket létrehozva olyan centrumot képes működtetni, amely elsősorú kötelessége analizálni az összes beérkező felderítési információt és megjelölni azon területeket, amelyek érdekében operatív elhatározással azonnali intézkedéseket szükséges fogantatosítani.

Az Egyesült Államok külső- és belső biztonságának összes rendszer reformon ment át, látható, hogy az állami ellenőrzés, irányítás, a pszichológiai módszerek fokozott alkalmazása a védelmi megelőző rendszabályok között – ezek összesen a biztonságérzet fokozását, a javuló biztonságérzetet adják az állampolgárok számára.

A fájdalmas szeptember 11-i események és következményei fordulatot kellett, hogy hozzanak az Egyesült Államok állampolgárainak a békéről és békeérzetről alkotott véleményében, a nemzeti biztonságpolitikától és eddigi pszichikai hatásaitól érzett elgondolásaikban is.

Az úgynevezett „*amerikai felsőbbrendűség és jogainak sérthetlensége*” megingani látszott a terrorista cselekmények kapcsán. Az állampolgárok bizalma, ha kis időre is megrendült „*Amerika sérthetlenségének*” jelszavában.

Nehéz napokba és órákba tellett megmagyarázni és bizonyítani a kormánynak, hogy az állampolgárok „*morális érzékelése*” a gazdag és

erős nemzetről, a biztonságáról – nem változott, csak egy pillanat töredékéig, ellenséges ellentevékenység miatt megrendült.

Az államapparátusnak és biztonsági szervezeteinek, valamint az állami propagandának jelentős erőfeszítésébe került megértetni az állampolgárokkal, és a külfölddel, hogy a nemzeti öntudat képes átélni ilyen válsághelyzeteket is, és az nem törhet meg.

Elérkezett az idő, amikor nem propagandisztikus célzattal, hanem a valóság példaképpül állításával lehetett számolni, így a globális fenyegetettség veszélyei, azok elhárításához korlátlan erő, eszköz, költség átcsoportosítása vált szükségessé és az ezekre vonatkozó döntések **egy akaratot fejeztek ki!**

Ez a hatás követelte meg a kormányzati adminisztrációtól, hogy végre határozottan döntsön belpolitikai, gyakorlati kérdésekben, kihasználva a nemzeti nyomást, amelyek a negatív cselekményekre adandó határozott válaszok és tevékenységek, kikényszerítését irányozta elő.

Fenti folyamat nem csupán nemzeti belső biztonsági területen zajlott le, hanem jelentős támogatást kapott ideológiailag szövetségeseitől és támogatóitól is az Egyesült Államok.

A megelőző rendszabályok koncepciója magával hozta az európai (és nem csak az európai) államok elhatározottságát a béke védelméről, a jogok védelméről és a szabadság védelméről is. Úgy gondolták, hogy a demokratikus jogok védelme a teljes nemzetközi közösség feladata, amely köteles kiállni azokért bármely esetben, néha volt vagy valós nemzeti vagy koalíciós érdekeit is félretéve. Ez volt az a „**radikális momentum**”, amely a hidegháborús szituáció megszűnése óta talán az egyik legjelentősebb, és némi túlzással állíthatjuk, „**magasztosabb**” cselekmény volt.

Új arculatot kapott a terrorizmus problémája egyes országok terrorista kötődéseinek megjelenésével, hiszen az Egyesült Államok és az arab világ viszonya egy egészen más kérdés. Az arab világ területi elhelyezkedését figyelve, különösen a Közel-Keleten, a Perzsa-öböl körzetében – igen jelentős nyersanyaglelőhelyekkel rendelkező terület –, amely kisebb-nagyobb megszakításokkal, de a történelem során mindig ellentétesen gondolkodott az USA megjelenéséről e helyszíneken, mint globális erő, sőt egyes országok vezetői tréfának tűnő kijelentésekre is ragadtatták magukat, mint: „**Mi nem vagyunk Washington marionett bábui!**”, vagy „**Az én országom nem amerikai benzinkút!**” – amelyek nem viccet, ha-

nem dacot hordoztak magukban, semmiképpen sem értékelve a nyomasztóan fenyegető amerikai jelenlétet.

Az amerikai diplomácia igyekezett jól kiválasztani a „*baráti*” és „*nem baráti*” felek körét, az „*adok és kapok*” fázisait és egyetértettek a vallás, a muzulmán hívők különböző rétegeinek egymás ellen való felhasználásával is.

Amíg az Afganisztán elleni katonai fellépésnek pontosan behatárolható, jobban megérthető alapjai voltak, a bekövetkezett iraki háború és az azóta folyó „*demokratizálódási folyamat*” egyenlőre beláthatatlan katonai – politikai és gazdasági következményeket takar.

Talán nem kell részletezni mit jelent a „*dzsihád- a szent háború*”, vagy milyen következményekkel jár a reguláris katonai erő alkalmazása a félkatonai, vallási fanatikus fegyveres csoportok ellen és mit jelent az „*öngyilkos merényleteket*” szervezők cinikus magabiztossága.

Elgondolásom szerint cikkem folytatólagosan kerül közlésre, a továbbiakban majd szólni szeretnék a dzsihad megjelenéséről és formáiról a globalizáció időszakában, mit jelent a visszavágás diplomáciája pro és kontra, valamint kis kitekintés a világ másik felére ahol Oroszország és a terrorizmus elleni harc jellemző jegyeit ismertetem, gyakorlati példákat hozva ezen küzdelemről.